

Ramowa Dyrektywa Wodna i jej wdrażanie w Polsce

**Moje doświadczenia jako przedstawiciela PKE
w Radzie Gospodarki Wodnej RZGW Gliwice**

Anna Smółka
Polski Klub Ekologiczny

Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/EC

„Woda nie jest produktem handlowym takim jak każdy inny, ale raczej dziedziczonym dobrem, które musi być chronione, bronię i traktowane jako dziedzictwo...”

***Dyrektywa ma na celu osiągnięcie
„dobrego stanu wód” we Wspólnocie Europejskiej
do 2015 r.***

***ZRÓWNOWAŻONE PLANY ZARZĄDZANIA WODAMI
W DORZECZACH MUSZĄ ZAWIERAĆ :***

ANALIZA STANU DORZECZA

CELE ŚRODOWISKOWE

PROGRAMY DZIAŁAŃ

ANALIZA EKONOMICZNA

Kilka danych o polskiej części zlewiska Bałtyku:

Powierzchnia - 311.9 tys. km² = 18.8 % of całej bałtyckiej zlewni

2 główne dorzecza: Odra i Wisła - to 87.9% terytorium Polski

Polska zlewnia **Odry** – 106.1 tys. km²

zlewnia **Wisły** w Polsce – 168.7 tys. km²

8 innych części zlewni: **Pregoły, Niemna, Świeża, Jarftu, Dniestru, Dunaju, Łaby, Ucker**

Podstawa prawna

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 roku ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej UE, zwana **Ramową Dyrektywą Wodną**;
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. **Prawo Wodne** (Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zmianami);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. **Prawo ochrony środowiska**

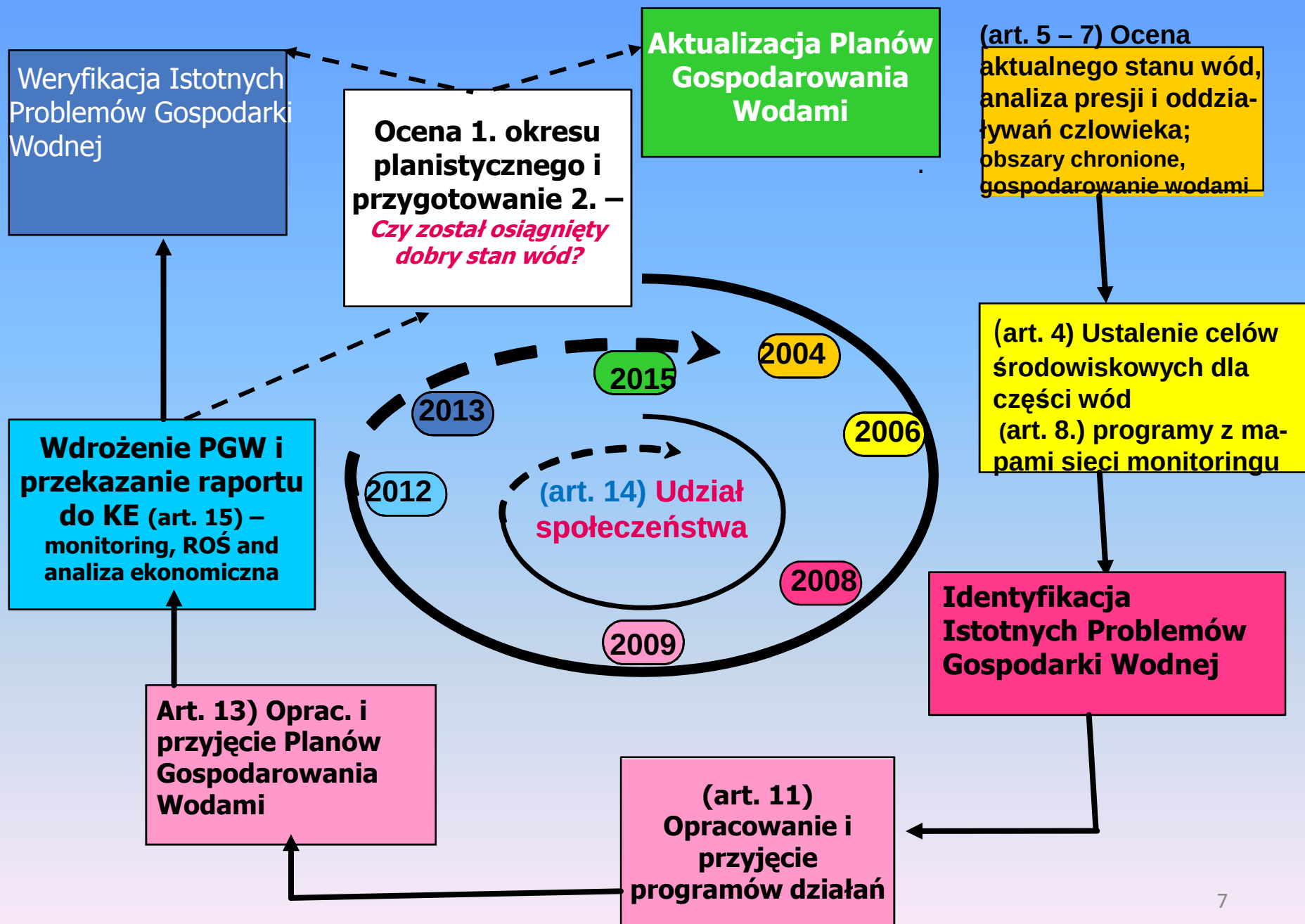
Wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej w Polsce

Wszystko zaczęło się 1 maja 2004 roku ...

Cele do 2015 r.

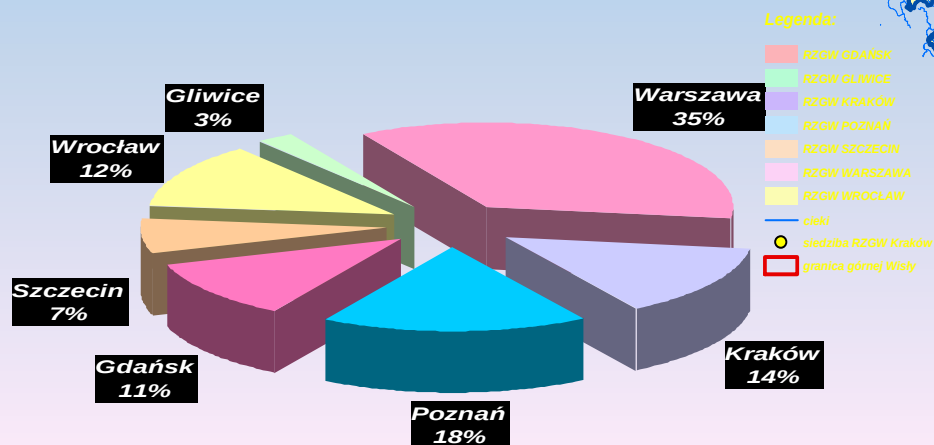
- osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych;
- poprawa stanu zasobów wodnych oraz możliwości korzystania z wód;
- zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody;
- poprawa ochrony przeciwpowodziowej.

Ramowa Dyrektywa Wodna – cykl planistyczny

Organizacja służb gospodarki wodnej w Polsce – 7 Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej i KZGW

Powierzchnie Zarządów Zlewni

Reprezentowanie PKE w Radzie Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Małej Wisły

- Nominacja dn. 26.05.2008 (do 08.2012)
- PKE Region Górnośląski (30 instytucji)
- 5 sesji plenarnych RZGW i seminaria
- Forum wymiany doświadczeń i opinii
- Plany Gospodarki Odpadowej gmin
- Komisja ds. Konsultacji Społecznych
- Materiały informacyjne i edukacyjne nt. gospodarki wodnej, RDW, PGW
- III Krajowe Forum Wodne nt. PGW
25 – 26 marca 2009 w Rawie Mazow.

www.rzgw.gliwice.pl

Istotne Problemy Gospodarki Wodnej (IPGW)

Przegląd IPGW w zlewni Wisły

1. Zagrożenie powodziowe
2. Niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych
3. Nieoczyszczone ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane do wód powierzchniowych
4. Skutki suszy
5. Zanieczyszczenia obszarowe z rolnictwa
6. Zaburzenia ciągłości biologicznej rzek
7. Nadmierne rozdysponowanie zasobów wodnych
8. Zaśmiecanie koryt rzek i potoków
9. Konflikty interesów użytkowników wód
10. Niedostateczna edukacja i świadomość ekologiczna
11. Nieodpowiedni system opłat i dopłat
12. Brak dostatecznego finansowania gospodarki wodnej
13. Problemy org.- kompetencyjne służb wodnych; rozproszona struktura
14. Brak systemu udostępniania danych dot. gospodarki wodnej
15. niespójność przepisów prawnych
16. Planowanie przestrzenne nieprzyjazne gospodarce wodnej.

Istotne Problemy Gospodarki Wodnej (IPGW)

Przegląd IPGW w zlewni Odry

1. Zagrożenie powodziowe
2. Zaburzenia ciągłości biologicznej rzek
3. Nieoczyszczone ścieki komunalne i przemysłowe odprowadzane do wód powierzchniowych
4. Zmiany naturalnych warunków hydromorfologicznych wód powierzchni. poprzez zabudowę hydrotechniczną i regulacje rzek i potoków
5. Zanieczyszczenia obszarowe z rolnictwa
6. Niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich
7. Utrata naturalnej retencji zlewni
8. Nadmierne rozdysponowanie zasobów wodnych
9. Zaśmiecanie koryt rzek i potoków
10. Niedostateczna edukacja i świadomość ekologiczna
11. Nieodpowiedni system opłat i dopłat
12. Brak dostatecznego finansowania gospodarki wodnej
13. Problemy org.-kompetencyjne służb wodnych; rozproszona struktura zarządzania GW
14. Brak systemu przekazywania danych dot. GW
15. niespójność i niejednoznaczność przepisów
16. Planowanie przestrzenne nieprzyjazne gospodarce wodnej.

Etapy prac nad Programem wodno- środowiskowym kraju

Instytucja koordynująca: Krajowy Zarząd GW

I. Zdefiniowano i opracowano zbiór działań podstawowych i uzupełniających, których realizacja pozwoli na osiągnięcie przez wody celów środowiskowych.

II. Wykonano analizę efektywności kosztowej programów działań wraz oceną realności ich wdrożenia ze względów technicznych

III. Dla jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych, w których nie ma szans na uzyskania dobrego stanu / potencjału wód powierzchniowych do 2015 r. wskazano konieczność zastosowania **derogacji**

Projekty i programy inwestycyjne

- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Programy ochrony wód przed azotanami pochodzenia rolniczego
- Programy poprawy jakości wód przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę do picia
- Programy działań ujęte w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy dla osiągnięcia celów środowiskowych
- Programy monitoringu wód w obszarach dorzeczy

Obszary chronione:

o **Obszary przeznaczone do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia**

W Polsce wyznaczono 185 JCWP (rzeki) oraz JCWPd.

o **Części wód przeznaczone do celów rekreacyjnych, w tym obszary wyznaczone jako kąpieliska na mocy dyrektywy 76/160/EWG**

W Polsce wyznaczono łącznie 315 kąpielisk.

o **Obszary wrażliwe na substancje biogenne**

W Polsce wyznaczono 4605,36 km² obszarów wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (1,47 % powierzchni kraju)

Cały kraj został uznany za wrażliwy na zanieczyszczenia biogenne ze źródeł komunalnych

o **Obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie, w tym właściwe stanowiska w ramach programu Natura 2000**

W Polsce wyznaczono ok. 69 tys. Km²

Podsumowanie programów działań w PGW (cała Polska wg RZGW)

Ilość JCWP rzek 2661

Ilość niezagrożonych JCWP 2107

Ilość **zagrożonych** JCWP **554**

Ilość JCWP podlegających derogacjom **914**

Ilość JCWPd 90

Ilość **zagrożonych** JCWPd **48**

Ilość JCWPd podlegających derogacjom **18**

Koszty działań A **14 237 678,14** [tys. PLN]

Koszty działań B **30 522 655,12** [tys. PLN]

Koszty działań uzupełniających **2 476 059,13** [tys. PLN]

Razem > 47 mld PLN !!!

Derogacja - wyłączenie państwa członkowskiego UE (czasowe lub trwałe)
z obowiązku wypełnienia części (**specjalnie wynegocjowanych**)
zobowiązań płynących z prawa wspólnotowego

Analiza ekonomiczna w PGW

w oparciu o dane dotyczące gospodarki wodno-ściekowej prowadzonej przez sektor komunalny, przemysł i rolnictwo i

zasadę „**zanieczyszczający płaci**” :

- Charakterystyka systemu zaopatrzenia w wodę na obszarze dorzeczy
- Opłaty za szczególne korzystanie z wód w obszarach bilansowych
- Analiza stopnia zwrotu kosztów w gospodarce komunalnej
- Analiza stopnia zwrotu kosztów w przemyśle
- Analiza stopnia zwrotu kosztów w rolnictwie
- Analiza stopnia zwrotu kosztów za usługi wodne
- Prognozowane kierunki zmian

***P13 IPGW – „Problemy org.- kompetencyjne służb wodnych; rozproszona struktura zarządzania GW”
– nieporównywalność wyników AE w 7 RZGW***

Co dalej - etapy realizacji

Rok	Zadania do realizacji
2009	Opublikowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, konsultacje społeczne do 22 czerwca !
2010	Wdrożenie zasady zwrotu kosztów usług wodnych Przekazanie KE Raportu dot. planów gospodarowania wodami
Do 2012	Uruchomienie działań podsumowanych w planach gospodarowania wodami
2012	Przekazanie Komisji Europejskiej sprawozdania tymczasowego opisującego postęp we wdrażaniu planowanego programu działań
2015	Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programu wodno-środowiskowego kraju
2015/ 2021/ 2027	<u>Osiągnięcie dobrego stanu wód i dobrego potencjału</u>

Wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej – konsultacje z udziałem społeczeństwa?

3 fazy konsultacji wdrażania RDW:

1. 22.12.2006 – 22.06.2007 – Harmonogram i organizacja procesu wdrażania *RDW*
2. 22.12.2007 – 22.06.2008 – *Istotne Problemy Gospodarki Wodnej dla obszarów dorzeczy*
3. 22.12.2008 – 22.06.2009 – projekty Planów Zarządzania Wodami w dorzeczach

Formy konsultacji: plakaty, ulotki, broszury, ankiety rozsyłane do instytucji, artykuły w prasie fachowej, strony internetowe rzgw i kzglw, zbieranie opinii członków rad regionów wodnych (~300 przedstawicieli inst., organizacji, administracji), spotkania w terenie, panele dyskusyjne (6 na obszarze RZGW Gliwice w 3. fazie konsultacji)
Krajowe Forum Wodne (I – III) – dominują interesy grup zawodowych (rybacy, żegluga)

Czy udało się zaangażować wszystkich interesariuszy?

Grupy docelowe konsultacji

Na obszarze dorzecza Wisły zorganizowano w II turze konsultacji 16 spotkań dyskusyjnych (RZGW w Krakowie – 10, RZGW w Warszawie – 4, RZGW w Gliwicach – 2)

Frekwencja: 50 – 80 osób
- łącznie 722 osoby

- Użytkownicy, których działalność oparta jest na korzystaniu z wody: przemysł, w tym energetyka wodna, rolnictwo i hodowla (gospodarstwa rybne, izby rolnicze), leśnictwo, usługi w tym również komunalne,
- Administracja samorządowa, gminna, powiatowa i wojewódzka, do której obowiązków należy dbanie o stan środowiska, (w tym: wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych)
- Ekologiczne organizacje pozarządowe, działających w zakresie ochrony środowiska,
- Inni: instytuty naukowo-badawcze, stowarzyszenia naukowe.
- RZGW Gliwice zorganizowało spotkanie w SP w Toszku, połączone z konkursem plastycznym.
- W III turze konsultacji RZGW Gliwice planuje 6 spotkań: w Olkuszu (25.05), Kędzierzynie Koźlu (27.05), w Raciborzu (1.06), w Będzinie (3.06), w Tychach (4.06) w Wiśle (9.06).

Ankieta 2. fazy konsultacji (IPGW)

trosce o wodę

ANKIETA

NA TEMAT ISTOTNYCH PROBLEMÓW
GOSPODARKI WODNEJ DLA OBSZARÓW DORZECZY

Druga tura
konsultacji
społecznych
OD 22 GRUDNIA 2007 r.
DO 22 CZERWCA 2008 r.

Sfinansowano ze środków V PI EFP Phare, na zamówienie Ministra Środowiska

Szanowni Państwo,

Mieszkańcy różnych regionów Polski borykają się z różnymi problemami związanymi ze środowiskiem wodnym – z zanieczyszczeniami wody, z jej brakiem, zagrożeniem powodziowym i wieloma innym. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej oraz Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej prowadzą prace nad planami gospodarowania wodami w Polsce, których nadrzędnym celem jest poprawa stanu środowiska wodnego.

Prosimy Państwa o wypełnienie poniższej ankiety i wskazanie tych problemów związanych z gospodarką wodną, które występują w Państwa miejscu zamieszkania i które są najbardziej dotkliwe w codziennym życiu. Dzięki uzyskanym od Państwa informacjom przygotowywane plany będą lepiej odpowiadały lokalnym potrzebom, a w rezultacie wpłyną na poprawę stanu wód w Polsce i poprawę jakości życia w Państwa społeczności.

Ankieta ma charakter anonimowy, a jej wypełnienie nie powinno zabrać więcej niż kilka minut.

Dziękujemy!

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

Konsultacje *Przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej* są prowadzone od 22 grudnia 2007 r. do 22 czerwca 2008 r.

OPINIE NT. STANU WÓD W OKOLICY ZAMIESZKANIA

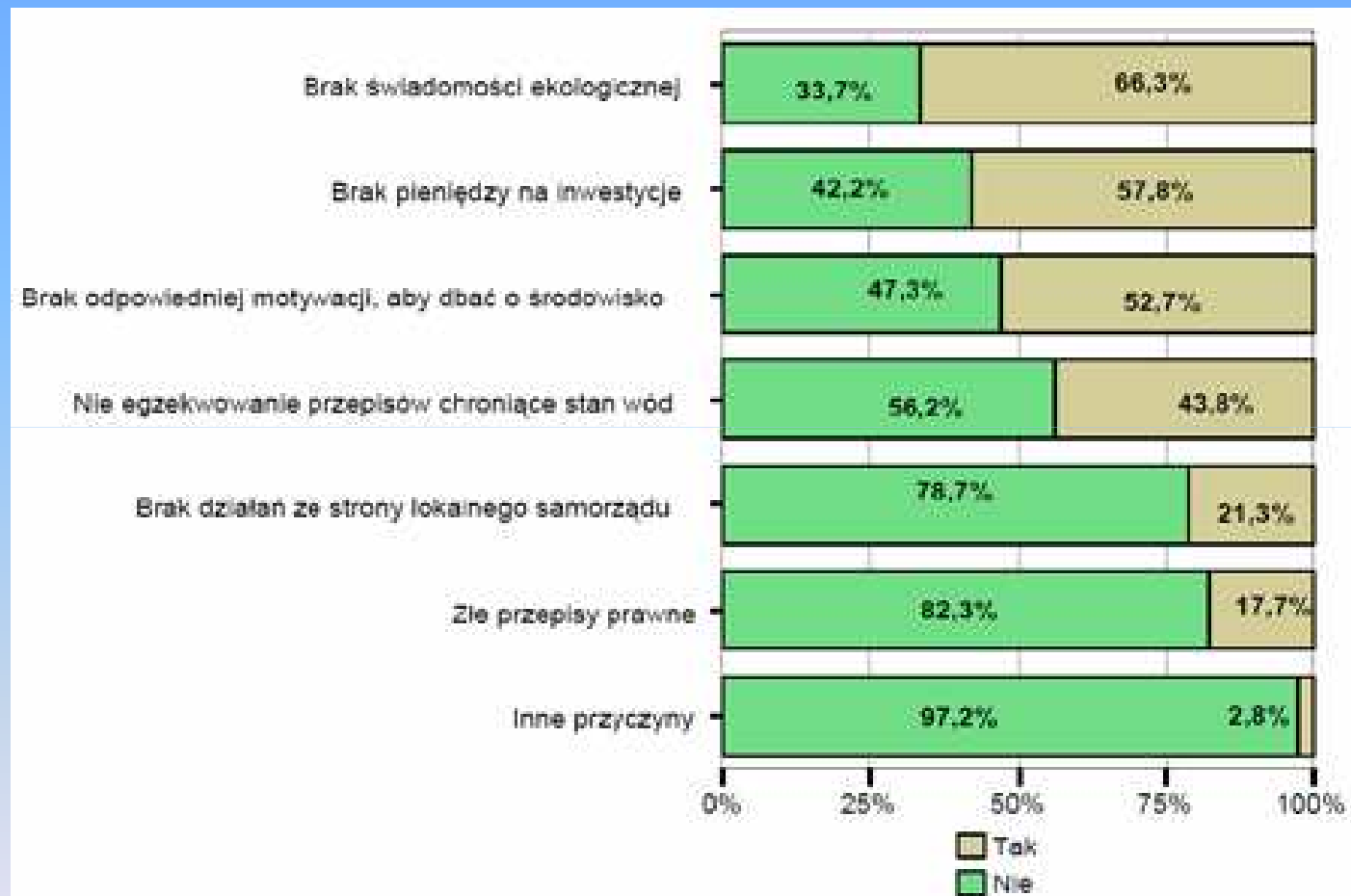
1. Wymienimy Panu/Pani kilka problemów dotyczących stanu wód.

a) Proszę wskazać, które z nich dotyczą Pana/Pani miejsca zamieszkania?
[proszę wstawić znak „X” w wybranym polu w każdym punkcie]

Problem	bardzo duży problem	znaczący problem	niezbyt duży problem	to się zdarza, ale nie jest to problem	tego typu problem w nie ma	nie wiem
1. z powodu braku zabezpieczeń (np. wałów, systemów ostrzeżeń itp.) występuje zagrożenie powodzią		X				
2. woda w okolicznych zbiornikach wodnych, rzekach, potokach jest zanieczyszczona przez zakłady przemysłowe	X					
3. okoliczne zbiorniki wodne, rzeki, potoki są zanieczyszczone przez gospodarstwa rolne (np. przez nawozy)		X				
4. brakuje kanalizacji i ludzie odprowadzają ścieki do okolicznych rzek, potoków czy zbiorników wodnych		X				
5. w przypadku suszy brakuje zbiorników z zapasową wodą		X				
6. koryta rzek i potoków są zaśmiecone przez ludzi, przypominają wysypiska			X			
7. nie ma żadnej kontroli nad poborem wód, więc nie wiadomo, ile kto zużywa i na ile jej wystarczy			X			
8. tereny ze zbiornikami wodnymi, które mogłyby być rekreacyjne, są zanieczyszczone i zaniedbane			X			
9. inne (jakie?)						
.....						

Badania ankietowe - Główne przyczyny problemów ze stanem wód

rezultat ankiet

Plany Gospodarowania Wodami – poddane konsultacjom społecznym..

Plakat zachęcający do udziału w konsultacjach

Proces konsultacji odbywa się na poziomach:

- Krajowym (KZGW)
- Regionalnym (7 RZGW)

Ciągle trudno wprowadzić go na poziom personalny / obywatelski!!

**POLSKI KLUB EKOLOGICZNY
w Krakowie**

Koło Miejskie w Gliwicach

ul. Ziemowita 1 44-100 Gliwice

tel /fax 032- 231-85-91, e-mail: biuro@pke, www.pkegliwice.pl

(FRAGMENT PISMA)

Gliwice dnia 11 marca 2009r.

LDz. 39/09

Szanowny Pan Przewodniczący

Rady Gospodarki Wodnej

Regionu Wodnego Małej Wisły

Mgr inż. Ryszard Jakubowski

W sprawie: Postulatów na III Forum Wodne

Polski Klub Ekologiczny - członek Koalicji na Rzecz Czystego Bałtyku (Coalition Clean Baltic) włączając się w proces konsultacji społecznych towarzyszących opracowywaniu Planów Gospodarowania Wodami, **postuluje temat zrównoważonej sanitacji** jako istotny dla rozwiązania problemu niedostatecznej sanitacji obszarów wiejskich i rekreacyjnych, problemu nierozwiązanego na terenie wszystkich polskich zlewni.

„Wyposażenie w infrastrukturę służącą zbieraniu i oczyszczaniu ścieków na terenach wiejskich osiąga poziom zaledwie kilku procent wymaganego stanu” – ten cytat z wyd. Ministerstwa Środowiska Przegląd istotnych problemów gospodarki wodnej dla obszarów dorzeczy w ramach II tury konsultacji (...) wdrażania RDW –

tłumaczy wagę nierozwiązanego problemu. (...)

Uprzejmie proszę o zgłoszenie tematu „zrównoważonej sanitacji” w dyskusji panelowej na III Forum Wodnym w Rawie Mazowieckiej w dniach 25 – 26 marca br.

Ankieta III etapu

II. W projektach planów gospodarowania wodami opisano obecny stan wód i środowiska wodnego w Polsce. Czy podane informacje odpowiadają stanowi wód w Pana/Pani miejscu zamieszkania? (Proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

Tak, całkowicie	
Tak, ale nie w pełni	
Całkowicie nie	
Nie mam zdania	☒

III. W projektach planów gospodarowania wodami przewidziano do realizacji działania, których celem jest osiągnięcie dobrego stanu wód. Proszę określić, w której z grup wprowadzenie działań jest istotne dla rozwiązania problemów związanych z wodą i środowiskiem wodnym w Pana/Pani miejscu zamieszkania. (Dla każdej z wymienionych grup proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

	Grupy dla których zaplanowano działania	Bardzo istotne	Istotne	Mają istotne	Nieistotne	Nie mam zdania
I	Gospodarka komunalna		☒			
II	Rolnictwo i leśnictwo			☒		
III	Stosunki wodne oraz ochrona ekosystemów od wód zależnych			☒		
IV	Przemysł	☒				
V	Zagospodarowanie przestrzenne		☒			
VI	Działania organizacyjno-prawne i edukacyjne		☒			

IV. W broszurze informacyjnej dołączonej do ankiety opisane są najistotniejsze działania w każdej z wymienionych powyżej grup. Czy według Pana/Pani proponowane działania rozwiążą problemy związane z wodą w Pani/Pani miejscu zamieszkania? (Proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

Tak, proponowane działania w pełni odpowiadają potrzebom poprawy stanu wód w moim miejscu zamieszkania	
Proponowane działania częściowo odpowiadają potrzebom poprawy stanu wód w moim miejscu zamieszkania	
Proponowane działania są całkowicie niedostosowane do istniejących problemów związanych z wodą i środowiskiem wodnym w moim miejscu zamieszkania	
Nie mam zdania	☒

V. Jak ocenia Pan/Pani projekt planu gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza, w którym Pan/Pani mieszka? (We wszystkich wierszach proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Nie mam zdania
Projekt planu gospodarowania wodami jest właściwie opracowany i powinien zostać wdrożony dla poprawy stanu wód			☒
Działania zawarte w projekcie planu gospodarowania wodami odzwierciedlają rzeczywiste potrzeby użytkowników wód (w tym również środowiska wodnego)			☒
Projekt planu gospodarowania wodami stwarza odpowiednie warunki rozwoju dla wszystkich użytkowników wód			☒

VI. Poprawa stanu wód i środowiska wodnego wymagać może wprowadzenia polityki opłat za wodę, której celem jest racjonalne jej użytkowanie. Wysokość opłat za wodę powinna być Pana/Pani zdaniem: (We wszystkich wierszach proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

	Tak	Nie	Nie mam zdania
Naliczana proporcjonalnie do dochodów gospodarstwa domowego		☒	
Naliczana na takiej samej podstawie dla wszystkich użytkowników (gospodarstwa domowe, przemysł, rolnictwo)	☒		
Zróżnicowana dla różnych gmin w zależności od trudności w zaopatrzeniu w wodę	☒		

VII. Jaki jest opłacany przez Pana/Panią roczny rachunek za wodę w porównaniu do rachunku za gaz i prąd? (W obu kolumnach proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

	gaz	prąd
Wyższy		
Porównywalny		
Niższy	☒	☒

VIII. Realizacja działań zmierzających do poprawy stanu wód i środowiska wodnego wiązać się będzie z kosztami. Czy zgodziłby się Pan/zgodziła Pani opłacać wyższe rachunki, jeśli wpłynęłoby to na poprawę stanu wód? (Proszę zaznaczyć X przy wybranej odpowiedzi).

Tak	☒
Nie	
Nie mam zdania	
Nie dotyczy (nie ma konieczności poprawy stanu wód, stan ten jest dobry)	

IX. Jaką drogą chce Pan/Pani otrzymywać informacje dotyczące gospodarki wodnej i stanu wód w Pana/Pani miejscu zamieszkania? (Można zaznaczyć X przy kilku wybranych odpowiedziach).

W czasopiśmie (biuletynie) samorządowym	☒
W lokalnej telewizji	
W lokalnych programach radiowych	
W lokalnej prasie	
Podczas spotkań informacyjnych lub konsultacyjnych odbywających się blisko miejsca zamieszkania	
Na stronach internetowych	☒
Przy okazji regulowania rachunków i opłat za wodę i ścieki	
Inny sposób (jaki?)	
Nie chcę otrzymywać informacji dotyczących gospodarki wodnej i stanu wód	

X. Czy brał(a) Pan/Pani udział w poprzednich turach konsultacji społecznych? (Proszę zaznaczyć X w obu turach przy wybranej odpowiedzi).

Tura konsultacji społecznych	Tak	Nie	Nie wiedziałem/łam o możliwości udziału
I tura konsultacji dotycząca harmonogramu i programu prac związanych z opracowaniem planów gospodarowania wodami w obszarach dorzeczy			☒
II tura konsultacji dotycząca istotnych problemów gospodarki wodnej	☒		

**Publikacja European Environmental Bureau & WWF
„Europejskie wody na rozdrożu”**

„Europejskie wody na rozdrożu” – jak osiągnąć cele RDW do 2015r.?

5 głównych **wskaźników** dla oceny Planów Gospodarowania Wodami:

1. Transparentne i uspołecznione zarządzanie wodami
2. Ograniczenie strat wody
3. Więcej przestrzeni dla żyjących cieków
4. Zdrowe, bezpieczne wody dla ludzi i przyrody
5. Wizjonerska i elastyczna polityka wodna

Udział PKE w ankiecie EEB nt. oceny PGW w krajach UE, publikacja wyników przed spotkaniem dyrektorów KE ds. wody w końcu maja 2009r.

Jaki wkład mogą wnieść członkowie organizacji pozarządowych do procesu wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej?

WNIOSKI:

- 2009 jest ważnym momentem dla europejskiej polityki wodnej.
- Plany Zarządzania Wodami będą wkrótce (31.12.2009r.) uchwalone!
- Nasza opinia członków organizacji pozarządowych może być pomocna – włącz się do debaty!
- Swoje zdanie możesz wyrazić wchodząc na strony:

www.rzgw.gliwice.pl

www.kzgw.org.pl

- <http://water.europa.eu/participate>

Dziękuję za uwagę!

*Coalition
Clean Baltic*

